

Ilgtspējas sociālā dimensija un sociālā inovācija

Asoc. prof. Baiba Bela

Valsts pētījumu programma
Inovācija un ilgtspējīga attīstība:
Latvijas pēckrīzes procesi globālā kontekstā
(SUSTINNO) 2015 - 2017

Ilgtspējas sociālā dimensija un sociālā inovācija

- **Projekts Nr. 1** Ekonomiskā konkurētspēja un inovācija tautsaimniecībā
- **Projekts Nr. 2** Ilgtspējas sociālā dimensija un sociālā inovācija
- **Projekts Nr. 3** Sabiedrības vērtīborientācijas un sabiedrības atjaunošanās
- **Projekts Nr. 4** Vides daudzveidība un ilgtspējīga izmantošana

Ilgtspējas sociālā dimensija un sociālā inovācija

Mērķis: Padziļināti analizēt Latvijas pēckrīzes sociālās problēmas, to pārvarēšanas iespējas un ietekmi uz ilgtspējīgu sociālo un reģionālo attīstību, pētot:

- sociālo inovāciju ieguldījumu iedzīvotāju drošumspējas sekmēšanā un kopienu dzīvotspējā;
- nabadzības, sociālās atstumtības un nevienlīdzības risku samazinājuma iespējas ;
- pārvaldes sistēmas spēju efektīvi risināt sociālās problēmas;
- analizēt tiesiskā ietvara noteiktos pienākumus ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai

Ilgtspējas sociālā dimensija un sociālā inovācija

Sociālā ilgtspēja

- Sociālā ilgtspēja ietver indivīdu, kopienu un sabiedrību savstarpējās attiecības un spējas sasniegt sev svarīgus attīstības mērķus, ņemot vērā savas dzīvesvietas un mūsu kopīgās planētas ierobežojumus (Colantonio, Dixon, Ganser, Carpenter and Ngombe, 2009)
- Ilgtspējas sociālā dimensija vistiešāk skatās uz indivīdu, kopienu un sabiedrību dzīvotspēju, spēju atgūties no dažādām krīzēm un atbildēt jauniem attīstības izaicinājumiem.

Ilgtspējas sociālā dimensija un sociālā inovācija

Sociālā inovācija

- Parastu cilvēku neparasta rīcība, kura ir cieši saistīta ar sociālo kapitālu – kopienu spēja adaptēties un atbildēt ārējām krīzēm (Baker&Mehmood, 2015)
- Sociālā inovācija ir process, kurā tiek izgudroti, atbalstīti un ieviesti jauni risinājumi sociālajām vajadzībām un problēmām (Phills et al, 2008 in Baker&Mehmood, 2015)
- Sociālā inovācija var tikt lietota, lai risinātu tādas problēmas kā nabadzība, saslimstība, vardarbība vai vides degradācija (Nilsson, 2003 in Baker&Mehmood)

Ilgtspējas sociālā dimensija un sociālā inovācija

Nabadzības, nevienlīdzības un atstumtības mazināšanas dimensija:

- Noskaidrot, kādi instrumenti tiek lietoti sekmīgai nabadzības un sociālās atstumtības risku samazināšanai,
- kā pēckrīzes attīstības trajektoriju rezultātā mainās kopienu dzīvotspēja šajā kontekstā un līdz ar to
- iedzīvotāju dzīves kvalitāte kā nozīmīgs sociālās ilgtspējas faktors

Ilgtspējas sociālā dimensija un sociālā inovācija

Sociālo inovāciju dimensija:

- Izpētīt sociālo inovāciju nacionālās, reģionālās un lokālās atbalsta sistēmas, to ieguldījumu teritoriju noturīgumā (*resilience*), kopienu drošumspējā, sociālo problēmu risināšanā un jaunu sociālo pakalpojumu attīstībā
- Izpētīt tās sociālās inovācijas formas, kas pēckrīzes apstākļos sekmējušas sabiedrības līdzdalību sociālo un politisko jautājumu risināšanā;

Ilgtspējas sociālā dimensija un sociālā inovācija

Politikas plānošanas dimensija:

- Pēckrīzes sociālo un politisko problēmu kontekstā veikt nabadzības un sociālās atstumtības risku vadības analīzi politikas plānošanā un īstenošanā, lai sekmētu ilgtspējīgu un līdzsvarotu Latvijas attīstību un veidotu gudru pārvaldību;
- Noskaidrot, kuri sociālās politikas komponenti ir vissekmīgāk mazinājuši nabadzības un sociālās atstumtības riskus Latvijā, palielinot sociālo kohēziju;

Ilgtspējas sociālā dimensija un sociālā inovācija

Zaļās inovācijas un tiesiskais nodrošinājums ilgtspējas idejai:

- Pētīt zaļās inovācijas lomu teritoriju un kopienu attīstībā, kā arī atbalsta instrumentus zaļajai inovācijai valsts, reģionālā, pašvaldību un sabiedrības līmenī;
- Analizēt, kādus pienākumus publiskajam sektoram uzliek valsts tiesiskais ietvars ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanas jomā;

Ilgtspējas sociālā dimensija un sociālā inovācija

Projekta sinerģija ar līdzšinējām SPPI iestrādēm - turpinājums

- **Teritoriju attīstībā** - sociālā dimensija - reģionālās attīstības atšķirības joprojām ir ievērojamas, kādēļ pastāv lielas atšķirības darba un dzīves iespējās
- **Tautas attīstībā** – sociālā dimensija ir viena no trīs ilgtspējīgas attīstības dimensijām
- **Pārvaldībā** – sociālā dimensija attīstības politikas plānošanas dokumentos parādās pie deklaratīvām prioritātēm, joprojām trūkst skaidras sociālās politikas

Ilgtspējas sociālā dimensija un sociālā inovācija

Projekta sinerģija ar līdzšinējām SPPI iestrādēm - jauninājums

- **Teritoriju attīstībā** - sociālā inovācija tiek uzlūkota kā nozīmīgs rīks uz vietu balstītā (*place-based*) ilgtspējīgā attīstībā
- **Tautas attīstībā** – sociālā inovācija var palīdzēt risināt problēmas, kas saistītas ar pamatvajadzību nodrošināšanu un krīžu pārvarēšanu
- **Pārvaldībā** – pārvaldība var stiprināt un koordinēt sociāli inovatīvas iniciatīvas, kā arī otrādi – sociālā inovācija var demokratizēt pārvaldību (līdzdalība)

Ilgtspējas sociālā dimensija un sociālā inovācija

Projekta sinerģija VPP ietvaros

- Veicināt starpnozaru pētījumu attīstību, strādājot pie integratīva ilgtspējības novērtējuma (*integrated sustainability assessment*) metodoloģijas izstrādes
- Pētīt sabiedrības ilgtspējīgas attīstības pārvaldības procesus (t.sk. īpaši plānošanas procesus un to produktus) un indikatorus vietējā-reģionālā-nacionālā pārvaldības līmenī
- Veidot rekomendācijas pierādījumos balstītai rīcībpolitikai, kuras mērķis ir ilgtspējīgas attīstības nodrošināšana

Paldies!

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTE